

Bergkerk zondag 19 juli 2020 - verkondiging - ds Olivier Elseman

Lezingen Deuteronomium 30: 15 – 20 Kies dan het leven en het goede
Mattheus 13: 24 -30 en 36-43 koren en kaf / goed en kwaad

Verkondiging

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus

Vandaag een gelijkenis over het Koninkrijk van God, over hoe het zal zijn als God voorgoed bij de mensen woont. Deze gelijkenis sluit nauw aan bij die van de Zaaier en het zaad, die aan dit gedeelte vooraf gaat. Zaad dat in goede en in slechte aarde valt. Het is een van de weinige gelijkenissen, die Jezus zelf ook uitlegt.

In deze gelijkenis gaat het over koren en onkruid, goed en slecht zaad, over goed en kwaad, over rechtvaardige en onrechtvaardige mensen, over mensen, die proberen te leven op de weg van gebod en belofte en over mensen, die daarvan niet willen weten. Hoe zal het met hen allen gaan in het Koninkrijk, als Gods weg met mensen tot voltooiing is gekomen in zijn Rijk van Vrede wereldwijd ?

De eerste vraag, die deze gelijkenis oproept is: waar komt het onkruid, het kwaad vandaan ? De Zoon des Mensen had toch goed zaad gezaaid ? Hoe kan er dan toch onkruid zijn op de akker. Dat is de vraag van de knechten aan de Heer van het huis, aan God.

Is dat niet precies hetzelfde wat zoveel mensen zich soms vertwijfeld afvragen, als ze om zich heen kijken in de wereld met al zijn ellende, zijn verdriet, zijn onrecht en geweld ? De schepping was toch goed. Vol van goede mogelijkheden om van het leven met elkaar op aarde iets goeds te maken. Als er dan een goede God is die het goede wil - liefde, vrede en recht - waarom is er dan zoveel kwaad in de wereld en waarom worden zoveel mensen door dat kwaad beheerst ?

Het is een vraag waar boeken over vol zijn geschreven, maar waarop nimmer een bevredigend en afdoend antwoord is gegeven. Deze vraag heeft in het licht van de akelige werkelijkheid van het kwaad in de wereld veel mensen vervreemd van God, van het geloof, van de kerk, omdat zij God aanzien voor de bron van de ellende en het verdriet, want God is toch almachtig ?

En laten we eerlijk zijn: de kerk heeft in zijn antwoorden op al die wanhopige vragen er ook wel toe bijgedragen dat mensen vervreemd raakten van God of dat mensen de kerk en het institutionele geloof vaarwel zeiden, soms in grote boosheid op God, omdat in vele antwoorden God toch op de een of andere manier achter het kwaad werd gezien. De ouderen herinneren zich misschien zondag 10 van de Heidelbergse catechismus, waarin God gezien wordt als de bron van alles wat mensen overkomt. Ook ziekte en armoede.

We kunnen ook denken aan de antwoorden, waarin het kwaad dat mensen overkomt, wordt gezien als straf van God voor begane zonden of dat God er wel een bepaalde goede bedoeling mee zal hebben, die voor ons ondoordringelijk is.

Al dat soort antwoorden kwamen voort uit de menselijke behoefte om op alle vragen, alle levens- en geloofsvragen antwoorden te hebben, om alles in een mooi logisch systeem onder te brengen. Maar al deze antwoorden - vaak bedoeld als troost- storten mensen alleen nog maar meer in ellende en zadelt hen op met een geweldig deprimerend schuldgevoel t.a.v. van alles wat hen overkomt. Ik zal het wel verdiend hebben. Eigen schuld.

Gelukkig geven wij dat soort antwoorden niet meer, geloven we daar niet meer in. Want het zal je maar gezegd worden, als je ziek bent, of in ellende moet leven of bijna omkomt van de honger.....Stil maar wacht maar, God heeft er een bedoeling mee, al zijn zijn wegen voor ons ondoordringelijk. Het zal je maar gezegd worden...

Zo kunnen we niet langer in God geloven en het is strijdig met het beeld dat ons in de bijbel van God wordt getekend. God wil mensen geen ellende aandoen, God wil mensen geen kwaad doen en niet de dood aandoen. God wil het goede, het goede leven, en wat tot zegen is. God is mensen juist nabij in de diepte en zet zich met zijn macht van liefde in om mensen te bevrijden uit ellende, te verlossen uit het kwaad en ruimte te scheppen voor een leven in vrede en vreugde. Dat is wat God wil en daar is niets ondoorgroendelijks aan.

Maar dan kan God ook niet achter het kwaad staan, dat mensen overkomt en het leven onmogelijk maakt. God is niet de bron van al die machten en krachten die het leven verzieken, bederven, verpesten en stuk maken.

Dat is wat de gelijkenis als eerste duidelijk maakt. Niet God, niet Jezus, de Zoon des Mensen is in Gods Naam verantwoordelijk voor het kwaad in de wereld, want Hij zaait allen het goede zaad, waaruit leven kan opbloeien in liefde, vrede en recht. Niet God is verantwoordelijk voor het kwaad in de wereld. Het onkruid van het kwaad is niet door hem gezaaid, maar door zijn vijand, de duivel, de boze, de kwade krachten en machten.

De Mensenzoon zaait in Gods Naam graan. Graan dat is noodzakelijk voor levensonderhoud, het is brood nodig voor het leven. Daarbij kunnen we concreet denken: aan het zaaien van het Woord van God onder mensen: de woorden die mensen weg wijzen naar een leven en samenleven, waar mensen het goed hebben met elkaar en in menwaardigheid tot hun recht komen.

Het is de vijand die onkruid zaait, dat het graan van het Woord ten leven dreigt te verstikken. Onkruid, daarbij gaat het dus om dat wat het goede leven verziekt, bedreigt, bederft, onmogelijk maakt. In Onze tekst wordt genoemd: dat wat andere mensen ten val brengt en rechtsverkrachting. En we kunnen dan denken aan machten en krachten als bv zelfzucht, hebzucht en machtzucht, die mensen kunnen verleiden en kunnen veranderen in onmensen. Onmensen, die de ander het goede leven misgunnen, geen ruimte willen geven en niet tot zijn recht laten komen, omdat zij alles voor zichzelf willen.

En de vijand – zegt de gelijkenis – opereert 's nachts, in het donker, in het geniep als mensen slapen, want de sabotage van het goede leven en van de goede schepping kan het daglicht niet verdragen.

Zo houdt de bijbel heel realistisch rekening met het bestaan van kwade machten en krachten, die het leven van mensen verzieken, bedreigen en verstikken. Machten en krachten buiten mensen, maar evenzeer in mensen. Dat komt niet uit God voort. Het is niet Gods bedoeling, dat het onkruid van het kwaad zich een weg baant in de wereld. Dat is niet Gods wil, integendeel, God strijdt daartegen uit alle macht, met de macht van zijn liefde.

Dat is het antwoord op de eerste vraag, die de gelijkenis oproept. Maar dat roept direct een tweede vraag op. De vraag naar de bestrijding van het onkruid, de bestrijding van het kwaad, van de kinderen van het kwaad: de bestrijding van hen die anderen het leven onmogelijk proberen te maken en de humaniteit te grabbel gooien. De knechten vragen aan de Heer: wilt u dat we het onkruid er tussen uit wieden ?

Het antwoord dat Jezus in de gelijkenis geeft is verrassend. Nee zegt Hij. Dat wil overigens niet zeggen, dat Jezus mensen oproept om zich passief tegenover het kwaad op te stellen en maar te laten gebeuren en er niet tegen te strijden.

Integendeel: overal waar de demonie van het kwaad heerst, dienen mensen zich daartegen te weer te stellen, voor zover mogelijk. Zo doen ook Jezus en zijn discipelen. Scherp en radicaal gaan zij in tegen het kwaad van onrecht en onmenselijkheid, dat zoveel stuk maakt onder mensen.

Maar Jezus veroordeelt mensen, die onrecht bedrijven niet definitief. Hij blijft hen oproepen om zich om te keren en de weg van het Koninkrijk te gaan. Ook Jezus blijft zijn definitieve oordeel opschorten, want Hij gaat een weg van vergeving en verzoening. Hij wil niet alleen de slachtoffers, ook de daders

bevrijden, opdat zij zich omkeren van hun kwade praktijken en de weg van vrede liefde en recht gaan. De kern van zijn boodschap blijft: bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij.

Zo dient ook onze menselijke inzet tegen onrechtbedrijvers gericht te zijn op enerzijds het tenietdoen van het kwaad, wat zij aanrichten, maar anderzijds om mensen, die kwaad bedrijven te blijven oproepen zich daarvan af te keren.

Bovendien het gevaar is groot dat er bij het vernietigen van onrechtbedrijvers onschuldige slachtoffers vallen. Dat je met het onkruid ook goed graan vernietigt. Collateral damage - bijkomende schade wordt dat cynisch in militaire termen genoemd.

Het voorbeeld van het graan en het onkruid is wat dat betreft heel duidelijk. Het gaat hier om het onkruid dolik, dat is een wilde, maar zeer giftige vorm van graan, die lijkt op gewoon graan en pas op het laatst - als ze helemaal volgroeid zijn – van elkaar onderscheiden kunnen worden. Bovendien zitten de wortels van het goede en kwade graan vaak in elkaar verstrengeld. Dus als je gaat wieden, is het gevaar groot dat je ook het goede graan uitrukt.

De bijbel geeft daarmee aan, dat goed en kwaad in de wereld vaak in elkaar verstrengeld zijn en soms nauwelijks van elkaar te onderscheiden. En dat goed en kwaad soms door de mensen zelf heen lopen.

Het gevaar is groot dat er al te snel een definitief oordeel over mensen wordt uitgesproken en dat er dan met de kwaden ook vele goeden ten onder gaan. Wees voorzichtig met definitieve oordelen, want wij mensen zitten boordevol oordelen en veroordelen, die nergens op gebaseerd zijn. Wij mensen staan al te snel en te gemakkelijk met ons oordeel klaar en wij leggen maar al te snel onze kleinmenselijke maatstaven aan en niet bijbelse.

Wie enigszins thuis is in de kerkgeschiedenis, heeft er weet van hoe vaak de kerk - meestal achteraf bezien – verkeerde oordelen heeft uitgesproken met als gevolg vele onschuldige slachtoffers.

De inzet van de gemeente moet juist niet oordelen en veroordelen van mensen zijn, maar de inzet dient gericht te zijn op het bekeren van onrechtvaardigen, om mensen te doen omkeren van hun kwade wegen en kwade praktijken en om samen een weg te vinden naar de toekomst.

En die toekomst staat vast. Die toekomst van vrede, waarin het kwaad teniet zal zijn gedaan en de onrechtbedrijvers gestraft. Dat is Gods belofte, die aan het eind van deze gelijkenis klinkt. Hoe of wat ? Het is niet aan ons mensen om ons daarmee bezig te houden. Dat moeten we aan God overlaten. Maar het kwaad zal teniet worden gedaan, want alleen zo komt er ruimte voor het zaad van vrede, liefde en recht om ongestoord te groeien en te bloeien tot zegen van allen.

En zo is Gods oordeel op de dag van de voleinding vooral positief gericht, gericht op het scheppen van ruimte voor het goede leven van het Koninkrijk. Bij alle realiteit van het kwaad in de wereld moeten we ons laten inspireren en bemoedigen door die positieve gerichtheid van God. Want dat schept in ons leven nu de ruimte om het zaad van het woord van God te doen uitgroeien in vruchten van liefde, van vrede en van recht onder mensen. Dat heeft zin, ondanks het onkruid van het kwaad in de wereld. Want uiteindelijk zullende goede vruchten van Godswege alle ruimte van de wereld krijgen.

Amen

Orgelspel